

Madách Könyvtár — Új folyam 96.

Madách Imre — Imre Madách

Versek – Poems

Sorozatszerkesztő: Andor Csaba

A sorozat eddig megjelent köteteit lásd az utolsó lapokon!

Madách Imre — Imre Madách

Versek — Poems

A könyv megjelenését támogatta a

Czellér András

© dr. Tomschey Ottó

Madách Irodalmi Társaság
Szeged–Balassagyarmat
2017

Készült Budapesten, 2017-ben. Felelős kiadó:
Bene Zoltán, műszaki szerkesztő,
borító: Andor Csaba

ISBN 978-615-5462-15-3
ISSN 1219-4042

Tartalom / Contents

Madách lírája angolul / Lyric poetry of Madách – in English	8/9
Sárga lomb / Yellow leaves	12/13
Hódolat Máriának / Reverence to Mary	14/15
A bokréta / The nosegay	16/17
Fehér rózsza / White rose	18/19
Emlékszel-é? / Do you recall?	20/21
Kertben Etelkéhez / In garden to Etelke	24/25
Nyilvános titok / Public secret	26/27
A hűtelen / The faithless	28/29

EPIGRAMMÁK / EPIGRAMS

Emléklapokra / For memorial leaves	34/35
1. Mária / 1. Mary	34/35
2. Lujza / 2. Louise	36/37
3. Etelke / 3. Etelke	38/39
4. H. I.-nek / 4. To H. I.	40/41
5. Ida / 5. Ida	42/43
6. Amália / 6. Amelia	44/45
7. Lamott R. / 7. Lamott R.	46/47
8. Cserny Ida / 8. Ida Cserny	48/49
9. Csernyusné / 9. Mrs. Csernyus	50/51
10. Emma / 10. Emma	52/53
11. Egy nevelő / 11. An instructor	54/55
12. A csibukcsihoz / 12. To the chibouk-keeper	56/57
13. / 13.	58/59
14. / 14.	60/61
15. /15.	62/63
Egy örült naplójából / From a madman's diary	64/65

VEGYESEK / MISCELLANEOUS

1. Művészet és természet / 1. Art and nature	90/91
2. Egy kacér hölgyhöz / 2. To a flirtish lady	90/91
3. Az őszinte ortodox / 3. The true orthodox	90/91
4. A költő és kedvese / 4. The poet and his beloved	90/91
5. Petőfi sírján / 5. On Petőfi's tomb	92/93
6. Az aradi sírra / 6. To the tomb of Arad	92/93
7. Egy mártír sírján / 7. A martyr's tomb	92/93
8. Különböző világnézet / 8. The same from different views	94/95
9. A történelmi jog / 9. The historic right	94/95
10. Hit és tudás / 10. Faith and knowledge	96/97
11. A mester és a tanítvány / 11. The master and the student	96/97
12. Közönséges ember / 12. The common man	96/97
13. Próza és Poézis / 13. Prose and Poesy	98/99
14. Egy hölgyhöz / 14. To a lady	98/99
15. Egy barátomhoz / 15. To one of my friends	98/99
16. Ki a hibás? / 16. Who is to blame?	100/101
17. Leányálom / 17. Girl's dream	100/101
18. Metamorfózis / 18. Metamorphosis	100/101
19. Egy zsarnok sírjára / 19. To a tyrant's tomb	102/103
20. Nép szava / 20. People's word	102/103
21. A szabadságháború / 21. The fight for freedom	102/103
22. Költő és szabadság / 22. Poet and freedom	104/105
23. Honfibú / 23. Patriotic grief	104/105
24. D. I. M. Grnő sírjára / 24. To the tomb of Countess D. I. M.	106/107
25. Sírjánál ugyanannak / 25. At the tomb of the same	106/107
26. Egy papra / 26. To a priest	108/109
27. Hivatlan párthiv / 27. Unbidden loyalist	108/109
28. Megvesztegethetetlen / 28. The man of integrity	108/109
29. Egy demagóghoz / 29. To a demagogue	108/109
30. Egy nagyravágyóhoz / 30. To an ambitious man	108/109
31. Helyes súlyarány / 31. Correct weight ratio	110/111
32. Dicsőség és gyalázat / 32. Honour and dishonour	110/111
33. Kormányzási ildom / 33. Governmental seemliness	110/111

34. A megtért / 34. The converted	110/111
35. Nagyok eszköze / 35. Means of the mighty	112/113
36. Az entuziaszta / 36. The enthusiast	112/113
37. Rögtönző / 37. Improviser	112/113
38. Filiszter / 38. Philistine	112/113
Útravaló verseimmel / Instructions with my rhymes	114/115

Madách lírája – angolul

Ebben a formában a cím eléggé nagyképű, mert természetesen nem Madách összes verséről van szó, hanem egy első próbálkozásról. Azt hiszem, hogy Madách lírai költészetét bizvást nevezhetjük a nagyközönség által ismeretlennek, legjobb tudomásom szerint a közoktatásban nem szerepel, az iskolai tananyagban nem található és meggyőződésem, hogy nagyon kicsiny azok köre, akik Madách nem drámai műveivel is valaha kapcsolatban voltak, vagy vannak. Abban pedig egészen bizonyos vagyok, hogy a verseket nem fordították le idegen nyelvre, így angolra sem.

A madáchi líra ilyen mérvű „elhanyagoltságának” több oka is lehet. Elsőként említeném azt a tényt, hogy drámai műveinek, vagy ha úgy tetszik, színpadi alkotásainak jelentősége messze meghaladja lírai munkásságát. E tekintetben természetesen a *Tragédia* vezet, jóval kevésbé ismert a *Mózes* (annak ellenére, hogy hosszú ideig nagy sikerrel játszották a Keresztury Dezső által színpadra állított változatot), a többi színpadi mű szinte csak címszerűen ismert, és van olyan darab, amiről még kétséges, hogy egyáltalán Madách írta-e (*József császár*).

Második tényező lehet az a körülmény, hogy a korban, amikor ezek a lírai darabok készültek, a magyar irodalom oly gazdag volt lírai költészetben (nem szívesen mennék bele felsorolásba), hogy a madáchi versek – még ha valamilyen formában megjelentek is – nem játszottak, mert nem játszhattak jelentős szerepet irodalmi életünkben. Harmadik és semmiképpen sem elhanyagolható tényező a versek nyelvezete, a gondolatok megfogalmazásának módja. E tekintetben Madách a korabeli nyelvet és fogalomkört használja (erősen emlékeztetve pl. a Honderú nyelvezetére) és messze elmarad a kortárs lírikusok nyelvezetétől. Fogalmazása nagyon gyakran nehézkes (ez színpadi műveiben is fellelhető), ugyanakkor a gondolatgazdagság és a közlések egyaránt megtalálhatók. Egyik sem hiba, másnál is előfordul, de mások esetében jellemző és jellegzetes, Madáchnál valahogy nem sze-

rencsés. Jó példa erre a *Sárga lomb* c. vers 4. versszaka, ahol (hangsúlyozom, ez saját véleményem) a gondolatgazdagság egy erőltetett, szét-darabolt, nehézkes megfogalmazással párosul.

Hogy mindezek ellenére miért fogtam bele a versek angolra történő fordításába? Társaságunk elnöke, Andor Csaba hívta fel figyelmemet a versekre. A kezdeti húzódozás után már kifejezetten kihívásnak éreztem a feladatot és mielőtt belekezdttem volna, gondosan végigolvastam a kezemhez került anyagot. Az egész lefordítására egyelőre semmiképpen sem vállalkozhattam, de úgy véltem, hogy néhány vers esetében érdemes megpróbálni az angolra történő átültetést. Ekkor azonban újabb dilemma elé kerültem.

Korabeli nyelvet alkalmazzak (mint pl. Tennyson, vagy kortársai), avagy maradjak a mai, a 19. századnál modernebb nyelvezet mellett, és inkább a hangulatot, az érzésvilágot kíséreljem meg visszaadni. Ez utóbbit választottam, a kedves olvasó szíve joga eldönteni, hogy a választás sikeres volt-e, vagy sem. Remélem, hogy maga a tény, hogy Madách lírai versei előkerültek a feledés porából, már önmagában is eredmény, ha az angolra történt átültetés egy kissé is sikeres, akkor célokat elértem.

Lyric poetry of Madách – in English

In this form this title is rather exaggerating because not the complete lyric works of Madách are included but a first attempt is made to present these poems in English. I'm convinced that this lyric poetry can be defined as unknown to the public, as far as I know it is not involved in public education, it is absent in the curriculum and it is a very small sphere of the public that has been in contact with the non-dramatic works of Madách. I'm sure that these poems have been never translated into foreign languages, among others into English.

This "negligation" of this lyric poetry can be traced back to several reasons. First: the importance of Madách's dramatic works or of his scenic compositions highly exceeds that of his lyric poetry. In this respect the "Tragedy" is most important, the "Moses" is less popular (in spite of the fact that the improved version by Dezső Keresztury was performed for long time and with great success), the rest of the scenic works cannot be undoubtedly related to Madách.

The second factor may be the condition of that time, when these poems were composed, the Hungarian literature was extraordinarily rich in lyric poetry (I don't want to enumerate instances) – so Madách's poems – even when were published in some form – did not, because could not play remarkable role in our literary life.

The third and less negligible factor is the idiom of poems, the mode of formulating the thoughts. In this respect Madách uses contemporary idiom and sphere of concepts (reminding to the *Honderú* – a popular newspaper of that time) and these fall far behind the idiom of the contemporary lyricists. His wording is often ponderous (like in his scenic works), at the same time the richness of thoughts and banalities are also found. None of these is fault, occurs in works of others, in those cases is characteristic. In case of Madách this is less fortunate. A fair example is the 4th stanza in the poem "Yellow leaves" where (and it is my own opinion) the richness of thoughts is associated with a forced, dissected and ponderous phrasing.

In spite of all of these, why I did commence to translate these poems? The President of our Society, Csaba Andor called my attention to these poems. Having overcome the initial unwillingness I felt this work as a challenge and conscientiously read the volume. It was impossible to translate the whole matter but I was convinced it would be worth to try to translate these into English. Then I faced a dilemma again.

What would be the better solution: to use the contemporary English language (e.g that of Tennyson) or to try to reproduce the emotional atmosphere of the poems. I chose the latter one and it is the right of the reader whether this choice has been successful or not. I do hope that the fact itself, i.e. the lyric poems of Madách came to light from the mist of forgetting proves to be a result and if the translation into English has been successful in part at least – I achieved my aim.

Sárga lomb

Gazdag bőségén a nyárnak
A virágot fel se vesszük,
Minden óra új gyönyört ad –
A hervadtat porba vetjük.

Míg az ősz jó hús szelével
A virágok mind kihalnak,
S múlt idők emlékeül csak
Sárga lombjaik maradnak.

Összeszedjük akkor őket
Édes-bús emlékeképen –
Egy-egy napnak érzeménye
Írva van minden levélen.

Egy-egy lomb minden dalocskám,
Mely a múltban éle-nyíla –
Ez kertben, míg az vadonban,
Ez lányszút, az sírt virrasztva.

S a tavasznak halvány képe
Száll előttem egyszer még el,
Amidőn a dalt mosolygva
Zengem el – könnyű szemekkel.

Yellow leaves

In redundance of the summer
We the flowers take but lightly,
Each minute gives new delight – and
Faded blooms we cast off blithely.

While the autumn comes with cool breeze,
Blooms perish and will never glare,
As relics of olden past times
Yellow and sear leaves remain there.

We gather the leaves together
As sweetly plaintive remembrance –
Sentiment of each bygone day
Is written on leaves with fragrance.

Each of my songs is a nice leaf
That bloom'd in past, was in flower –
In forest and in the garden
For maid's heart here and for grave there.

And the misty contours of spring
Once again before my eyes glint,
When I sing the songs with tears in
Eyes while I am sadly smiling.

Hódolat Máriának

Neked szentelt ifjú szívem
Minden vágyat, szerelmet,
Te a nap, én meg a fűszál,
Mely nyíló általad lett.

Fogadd el, lányka, szívesen,
Mit szellemed teremte,
Minden fűszálnak nyílnia
A nap is megengedte.

És bár egy-egy életsugárt
Lövel minden virágra,
Nem ég kevésbé fényesen
Ragyogó koronája.

Nem mondom én se, hogy szeress,
Csak adj sugárt, hogy éljek,
S neked virágként illatot,
Színt, harmatot szenteljek.

Reverence to Mary

My juvenile heart devoted
To you all love and desire,
You're the sun and I'm blade of grass
That's blooming due to your fire.

Take it, maiden, with open heart
What your mind has created,
Because the sun all blades of grass
To be in bloom admitted.

Though it flashes a beam of life
Upon all the flowers here,
Its gleaming and replendent crown
Will not flash and shine less clear.

I don't say that you've to love me,
But give me beams though a few,
So as flower I'd devote you
Fragrance, colour, scent and dew.

A bokréta

Mért hervad le a bokréta kebleden;
Tán haragszik, hogy szépíteni képtelen
S bájjaidnak tengerében elmerül
Mint a csillag, hogyha a nap felderül?

Vagy meleg volt tán, leányka, kebleden
S attól hervad a virág oly hirtelen?
Tűzz kebledre más bokrétát, úgy, leány,
Melynek meg nem árt a szív melegje tán.

Íly bokréta lenne e szív, hidd nekem,
Benne sok szerény virág hajt kedvesen.
Bájjaidra sem lesz irigy, jól tudom,
Sőt miattuk jobb szeret még angyalom.

The nosegay

Why the nosegay's fading on your bonny breast;
Maybe it's in grief 'cause does not grace your chest
And in sea of charms of yours it disappears
Like the tiny star when rising sun appears?

Or your heart, sweet maid, was too warm at first glance,
So the flower faded and died all at once?
Stick an other nosegay, maiden, on your chest,
That resist the warmth of heart and finds its rest.

Such a nosegay would be my heart, take from me,
In this bunch a lot of flowers bloom to thee.
These won't be envy of your charms, I don't fear,
But this heart will love you more and more, my dear.

Fehér rózsza

Halvány és szende vagy,
Mint gyöngé rózsaszál,
Előttem e virág
Nagy kedvességben áll.

De százszor kedvesebb
Illatjáért nekem,
Leánynál illatul
Van tiszta szerelem.

Oh lány! ha rózsza vagy,
Tanulnod tőle kell,
S az illatát csupán
Éltével hagyja el,

Mert hogyha elröpül
A rózsza szerelem,
Bús csalogányoddal,
Leány, mi lesz velem? – –

White rose

You're pallid and blushing
Like a weak, new blown rose,
It's my favourite bloom
And it gives me repose.

But it's hundred times more
Favourite for its scent,
'Cause the love is fragrance
Of maids who are decent.

Oh maid! if you were rose,
You've to learn its keen strife,
'Cause it will its fragrance
Leave only with its life,

When the love of rose will
Be blown away by gale,
What a fate waits for me,
Your heart-sore nightingale? – –

Emlékszel-é?

Emlékszel-é a szép napokra,
Midőn oly boldogak valánk,
És minden oly szép összhangzással
Mosolyga ránk,
Emlékszel-é?

Hallgattuk a pacsirta dalát
S midőn eltűnt felhők megett,
Lelkünkben halkan folytatók a
Lágy éneket.
Emlékszel-é?

Akkor szívünkben is tavasz volt,
Szerelmem a pacsirtaszó.
Felhő borít most engem is, de
A dalra óh
Emlékszel-é?

Folytatja-é azt, lány, szived még,
Mit csak neked danoltam én?
Ha nem, – dalával e szegény szív
Is halni mén,
Ha feledél.

Nem zeng fel újra, mint pacsirta,
A szivre nem jó két tavasz,
S számomra benned, oh leányka,
Már veszve az,
Ha feledél.

Do you recall?

Do you recall the happy old days
When we were glad and full of joy,
And everything in harmony then
Play'd with our toy,
Do you recall?

We listen'd to the tiny lark's song
And behind the clouds it swoon'd,
In soul the soft and mild melody
We continued.
Do you recall?

At that time spring was in our heart, too,
My love the song of lark confirm'd.
I am cover'd also by clouds but
The song of bird
Do you recall?

Oh, can your heart it continue, maid,
What I have sung only to thee?
If not – this broken heart with its song
Will lonely be
If you lost me.

It will not sound again like lark's song,
Two springs do not burden the heart,
Because in my soul, maiden, it caus'd
But only smart,
If you lost me.

S ha mondok is dalt, őszi szél az,
Mely hord hervadt virágokat,
Miket a dús tavasz feledve
Az őszre hagy,
Mint feledél.

And even if I would sing some songs:
It's autumn wind blowing the bloom,
As inherited from the spring and
Fulfils their doom,
As you lost me.

Kertben Etelkéhez

Rózsakertben testvérek közt
Ültél, lányka, nyári reggel.
Szent imát rebegtek ajkid
Buzgalommal, hű reménnyel.

Jöttem, édes ajkaidnak
Szent imáját csokolám le,
Mint virágnak harmatját
Forró napnak lángszerelme.

Így folyjon bár végig élted:
Testvérek közt, játszi csendben,
S ajkadon olvadjon össze
Hit, reménység és szerelem!

In garden to Etelke

You were sitting in the garden
With you sisters, summer morning.
Sweet your lips with hope and with zeal
Holy prayer were then mumbling.

I've come and the holy prayer
Kiss'd from your lips and felt it's mine,
Like the dew of all your flowers
Is kiss'd by love of the sunshine.

I wish: be your life so quiet
With your sisters, be free of dope,
And your lips should knit together
Everything: faith and love and hope!

Nyilvános titok

Mondanám, hogy nem vagy szép, leány,
Hogyha nem néznél tükörbe,
Mondanám, hogy jó sem vagy talán,
Hogyha nem néznél szivedbe.

És ha tükröd s szűd dacára még
Nem tudod, mi szép, mi jó vagy,
Én sem mondom el, mert bájad így
Öntudatlan kétszer oly nagy.

Mondanám, hogy lelkem nem szeret,
Mit mosolygysz – óh, hallga, hallga!
Hadd maradjon szíveinknek ez
Nyilvánosságos drága titka!

Boldogíts csak, boldogíts tovább,
És ne tudd – elég ha sejtéd,
Mint a gyöngyház, oly önkénytelen
Kedvem gyöngyeit ha termed!

Ah, de balga én, ha tőled is
Rejtem, üdvöm mért fecsegni ki?
Vagy nem-é fél boldogságom az
Hogy nem tudja senki, senki?

Hadd ragyogjon, aki azt hiszi,
Hogy csak irigyelve boldog,
Én homályos csendben élvezek
A lány keblén és mosolygok.

Public secret

I should say, you are not fair, my maid,
When you'd not look in glass your cheek,
I should say, you are not good enough
When you'd not look your heart that's meek.

And in spite of your mirror and heart
How fair and good you're, you don't know,
I won't tell you 'cause your grand grace will
Unconsciously increase and grow.

I should say, my soul does not love you,
Why do you smile – don't cause me smart,
Let this sound but be enigmatic,
Public secret of our poor heart!

Give me happiness and beatitude,
It's enough to guess – not to know,
Like a shower unconsciously gives
Me the fancies of a rainbow!

Oh, but I am foolish when disguise
My love from you but let it out,
Or is it not half of happiness
That no one knows and I don't shout?

Let his face in shine who does believe:
Envy buys his bliss a good while,
I remain in quiet on my maid's
Bust in happiness and will smile.

A hűtelen

Korán sujtott a sors keze,
Más gyermekek míg vígadának,
Sírhanjtján ültem jó atyámnak,
Én árván síró gyermeke.

Nem hittem, hogy lesz még idő,
Melyből óhajtvá vissza-vissza
Tekintsek könnyre, néma sírra,
Mint üdv után a szenvedő...

S úgy lett, mit üdvének nevez
Szívünk csak két rosszból a kisebb,
Mitől ma még borzadva retteg,
Talán egyetlen kincse lesz. –

Halvány a börtön mécse bár,
Kit sírfenekre élve tettek,
Jutalma mindkét életének
Üdvéért lenne ily sugár.

S mi még előtte rémül állt,
A tengereknek barna szirte
Lesz a hajósnak vágya, enyhe,
Ha a hajó fenékre szállt.

Óh, hogyha volna nékem is
Könnyem! De férfikönny kiszárad.
Nem enyhül többé tőle bánat,
S ki nem sír, az vigaszt se hisz.

The faithless

The fist of fate fell on me soon,
And while others rejoic'd, were not sad,
I sat on grave of good my old dad,
The son to him with cry and croon.

I did believe, oh I will miss
That I recall again the tears and
The silent grave in churchyard's sear rand,
Like sufferer after the bliss...

Our heart, yes, takes as beatitude
The smaller one of two crushing harms,
And fears it trembling with folded arms,
In time this gives him fortitude.

The night-light of prison is weak,
But who was sunk alive in dark grave,
Would take this beam of light with heart-quake
And he would take it as his meed.

And like before whom stands a ghost,
The sailor wants the cliffs of seashore,
The rocks that he will never see more
When his bark is sunk and is lost.

Oh, I wish I would have my tears,
But men don't cry, their eyes remain dry.
The grief's preserv'd and they become shy,
A tearless man nothing believes.

Oltáru sír sem áll nekem
Emlékeül a hűtelennek,
Nem érzem csókját szellemének,
Mely összekötné még velem.

S hol vigaszt minden szív talál,
A síron túl sincsen reményem,
Ott is, ki itt feledt, a hűtlen
Egy más rokonlélekre vár.

A grave as altar does not stand
As pale remembrance for the faithless,
And do not feel celestial bliss
To that my fate yet I could band.

And where the heart finds its relief,
Beyond the grave I don't cherish hope:
The faithless who remain'd in this scope,
In kindred soul he will believe.

EPIGRAMMÁK / EPIGRAMS

Emléklapokra

1. Mária

Kérded, hogy sajnálnám-e,
Leányka, veszteted?
Nem! mert annak, ki sajnál,
Vigaszja is lehet.

Egy szál köt életemhez
S hozzád, – ha megszakad,
Mint a hajóst s keservét
A sír együtt fogad.

For memorial leaves

1. Mary

Dear maid you ask'd whether I'd
Regret your sudden death?
Oh, no! because who deplores
May have solace to breath.

One thread binds me to life and
To you – if it would tear,
Like shipman and his sorrow
The grave holds them, my dear.

2. Lujza

Ha nem szerettem volna még hazám,
Érted szerettem volna meg, leány,
Mely tégedet szült s édes szót adott
Ajkidra, szűmhöz tart méltó jogot.

Ha nem szeretnék még tégedet,
Hazám tanítna, hogy szeresselek,
Ki bús anyámnak oly hű lánya vagy,
A hű fiútól illet hódolat!

2. Louise

If I would not love you my home, my dear,
So I would love it for you without fear,
This homeland gave you birth and words but sweet
To your lips and these all my heart will meet.

If I would not love you without ado,
My homeland would me teach to love but you,
And you, devoted maid of my sad home,
Deserv'd respect from true sone, you alone.

3. Etelke

Ah, jól teszed, leány, hogy adsz emléklapot,
Melyről, ha feledél, olvashatod nevem,
Melyen te vésve vagy, ha a lap elszakad,
Szükségem sincs reá többé, – mert az szívem.

3. Etelke

It is well-done, my dear, to give momento me,
When you forgot me, there's my name and you can see
Also your name engrav'd. The leaf when comes apart
I do not need it more – because it is my heart.

4. H. I.-nek

Külföldre mégy, öcsém,
Tanulni szépeket.
Én társúl egy kicsiny
Méhét adok veled.
Hallgasd s boldog leszesz:
Mint ő mézet csinál
Méregből – méz lehet
Mind mit tapasztalál.
S miként mézét a méh
Kasába hordja el,
Hazád legyen a kas,
Melyért munkálni kell.
S amint együttesen
Munkál az úti társ,
Ne dicsvágy, csak közügy
Vezessen, merre jársz.
Ha gyűlölsz, abban is
Kis méhedet kövesd,
Gyűlöljed a herét,
Mely munkálkodni rest.
S miként anyját a méh
Feltétlen tiszteli,
Anyád is tőled ezt
Méltán követeli.

4. To H. I.

You go abroad, my friend,
To learn and world to see.
I give you as fellow
To you a tiny bee.
Hear it and you'll be glad:
As it sweet honey makes
From drug – honey may be
You learnt and you awakes.
As bee the honey brings
Into its tiny hive,
The hive must be your home
For which you give your life.
As it zealously acts
While you peregrinate,
Not fame but home's welfare
In you must dominate.
When you are fir'd by hate,
Follow your tiny bee
And hate the drone that is
Sluggish to active be.
As bee the queen respects
And is obedient,
The home demands from you
The same saint sentiment.

5. Ida

Búcsuzásul ime, ime
Nefejejsnek szent virága,
Sárga és kék színnel ékes,
Nézd, mi zöld lengőke szára.

Sárga a féltés, ennélkül
Ah, valódi szenvedély nincs.
Zöld remény a viszontláttra,
Elválás percében ez kincs.

De ha a sárga dacára
A zöld mégis elhervadna,
Akkor is fájó talizmán
Szűmnek a kék szín maradna.

5. Ida

As a farewell here you are the
Forget-me-not, this holy bloom,
It's colour'd by yellow and blue,
Its halm is green even in gloom.

Yellow means in it anxiety,
Without it no ardour you find.
Green 's colour of seeing again,
When departing this is so kind.

But because of yellow the green
Would be faded (often you see),
As talisman of my sad heart
The blue colour remains to me.

6. Amália

Két arca van, leány a szerelemnek,
Elbájol ez, az megdermeszt, megöl,
Enyelgő társa volt eddig szívednek,
Óh, bár sose tudj a másik felől.

6. Amelia

Love is always Janus faced, maid,
Charms the first, the other will kill,
Know: kind fellow is the first one,
While the other kills the idyll.

7. Lamott R.

Hogy a végetlen szépet élvezhesse
A korlátolt emberkebel,
A jó Isten fény, illat és zenével
Osztotta azt a földön el.

Hogy illat, fény s zenének bűvarázsa
Együtt renghesse szűnket át --
Isten téged teremté jókedvében,
Mint igéző harmóniát.

7. Lamott R.

So that the endless beauty can be enjoy'd
By small-minded heart of the man,
The God enfolded it with light and music
And scent: enjoy it as you can.

So that enchantment of light, music and scent
Our heart could reach with sympathy --
The God created you in his merriness
As fascinating harmony.

8. Cserny Ida

Boldogságról írjak én e
Lapra néked, azt kívánod –
Ah miért? Hisz azt szivedben
Lányka úgyis feltalálod.

Írd le, írd le nékem inkább
Egyetlen egy gondolatod
Bírdak életem könyvében
Én is egy sugárzó lapot.

8. Ida Cserny

Oh, you wish from me to write here
On this leaflet on happiness –
Ah! but why? 'cause it in your heart
You will find there with eagerness.

Write me, rather write me but fast
The only one thought of your mind,
Let me have in my book of life
A page that to you does remind.

9. Csernyusné

Kis lelkek vigasztalnak
Sok veszteségedért,
Én nem, hisz jól tudom, hogy
Szivedhez egy sem ért.

Ami rajtad becses volt,
Az érintetlen áll,
S abban, amit szeretted,
Meg nem csalatkozál.

9. Mrs. Csernyus

Minute souls give solace for
A lot of loss of you,
I know: none of them 's able
Affront in heart to do.

What in you was excellent,
These all unhurt'd remaine'd,
All what you lov'd nothing
Disappointment contain'd.

10. Emma

Jól tudom, bár ah nem érzem,
Mily kincs a nő, mely szeret.
A házoltár veszte lángja,
Amit keble rejteget.
Hogy ha e szent láng kialszik
Összedűl a templom is –
Szűz kedélyed azt megadja
S férjed nyugodt, benne hisz.

10. Emma

I do know well but I don' feel,
Maid who loves what treasure bears.
Vesta-flame of home-altar is
What her bosom there conceals.
When this holy flame will go out
Will the church collapse and cease –
Your mood it gives to your husband
Who has faith, in it believes.

11. Egy nevelő

A művész, ki alkot s szépet hoz a világra
Önmaga tesz füzért fényes homlokára.
Azt, ki a természet nemtőjét segíti,
Áldását és báját szétosztani, mérni,
A nemtő mosolygóbb arccal nézi végig.
De ki embert képez, Istenként cselekszik,
Míg előre küzd az ember, lelke él, hat,
S legszebb hála, amit egy fölemelt társ ad.

11. An instructor

Artist who does create beauty brings for a show,
He himself laurel wreath adjust on his bright brow.
Who helps the spirit of nature to dispense all
Its blessings and its charms in all times to recall,
The spirit will smile though the times have changed a lot.
But who human being instructs, he acts as God,
While man exerts power and his soul acts and lives:
This is the greatest thanks that the instructed gives.

12. A csibukcsihoz

Nem hitvány bírvágy, felforrt szenvedély,
Mit istenszikra és végzet mivel,
Eggyé zavarja bár a gyáva pór,
Az süllyeszt, undorít, míg ez emel.

12. To the chibouk-keeper

Not sordid greed and boiled passion are:
What splendid spark and lucky fate proceed,
Dastardly villain mix's both of them,
The former lowers, this uplift, indeed.

13.

Legyek hát lepke, hogyha úgy kívánod,
De drága hölgy, te meg vagy a tavasz,
Melyekből élek, bájid a virágok,
Elvész a lepke, hogyha elhagyasz.

13.

Let me butterfly be now if you so wish,
But my dear dame you are itself the spring,
I live from it and your glamour now flourish,
The mooth will die if you a farewell sing.

14.

Kicsiny emléket ígértél nekem,
De nem csodálom, hogyha elfeledted,
Egy szál virágot oly könnyen feledhet
Leejtni a dús nyár kopár helyen.
Te se csodáld, hogy én el nem felejtém,
Kopár helyen hiánya oly nagy, oly mély.

14.

Once you promis'd me souvenir but small,
I'm not surpris'd at you that you forgot it,
The opulent summer often tends to skip
At barren site a flower then let fall.
Don't wonder if I did not forget, indeed,
It's lack at barren site is so great, so deep.

15.

A bércnek, mit meg nem ingat a vihar,
Napsugárban sem terem virága,
Akinek szívében nem dúlt kárhozat,
Annak zárt az üdvnek is világa.

15.

The crags that cannot be stagger'd by grand storm,
Don't produce a flower in the sunshine,
In heart of whom damnation did not excite,
His world of bliss will also be but fine.

Egy őrült naplójából

1

Hová lett a tavasz rózsája,
Arcom rózsái hová lettenek?
Azt nyár heve, ezt férfiú erő
Érlelni vágyó éhe ölte meg.
A nyár gyümölcsözött, megfagyhatott,
De az erő hová lett nyomtalan?
Magát emészté fel, csatázva
A kisszerű kor szűk korlátiban.
Mint a malomkő, hogyha búza nincs rajt,
Mint elvetett kard, hogyha nem vívhat bajt.

2

A hős oroslán hitvány törbe hull,
A szív, mely Brútussá lehetne,
Kis szép kezek közt olykor megtörik,
S egy élc, a síremlék felette.

3

Gyakran visszajáró lelkek gyötrennek,
Érzéseknek hívják azt az emberek;
Elfüstölni őket, óh jaj, nincs szerem,
Ábrándos rémlátó hát csak a nevem.
S felvilágosodott kornak közepett,
Dolgom a hitetlen nép közt nem mehet.

From a madman's diary

1

Where is the rose, oh where's the rose of spring,
Where are, where are the roses of my face?
Hotness of the summer kill'd the former,
Growing manly power kill'd the cheek's race.
Summer was fruitful and could die with cold,
But where's the power, where's without remains?
It used up itself in hard engagement
With narrow bounds in petty age with pains.
Like millstone that works hard and hard without wheat,
Or age-worn sword that sharp duel does not need.

2

The gallant lion falls into a snare,
Heroic Brutus the heart could be,
It sometimes will be broken in small hands,
And joke's the tomb above it you see.

3

Often unlaid ghosts, shadows beset, haunt me,
People call these feelings sentiments to be;
But alas! I cannot put them on the flame,
Thus unwordly soul, a pessimist's my name.
So I have no chance in this enlighten'd age
For the faithless crowd to act without a wage.

4

Hitvány erőmű az az ember;
Az ész, e mozgató alig keres
Annyit, mint amit rossz fűtője
A jó gyomor tőle igénybe vesz. –
És sokszor egy nap is már többet kér,
Mint amit az egész erőmű ér.

5

Mért tanít a hit szolgálja minket,
Hogy síron túl majdan helyre áll
A szent egyenlőség és a dússal
A szegényre is hason sors vár?
Szent misék könyörgenek azért, míg
A szegénynek szószólója nincs,
Véle vándorol a más világra
Bűn, gyalázat, nyomor és bilincs.

6

Kacagok, ha hallom mondani,
Emberben hogy égi szikra él,
S társadalma viszonyaiból
Művelődéséből fenn beszél.
Két vezérrugója van csupán
A gyomor s a szemnek ingere;
Az szülé, mivel csak kérkedünk,
S társadalmunk ennek gyermeke.

4

A worthless engine is man himself;
The mind, this driving force hardly deserves
As much as its unworthy heater,
The good stomach from it takes as reserves. –
And sometimes it will more demand one day
Than engine itself as worth can display.

5

Why servant of faith instruct us always
That beyond grace some day will result
The holy parity for both the rich
And the poor and child and for adult?
Holy mass prays always for the wealthy,
Not a pleader of poor in front lies,
The poor will bear to world beyond the grave
All sins and shames, distresses and gyves.

6

I always laugh when I hear to say
That in man heavenly spark conceals,
And because of his society's rank,
'Cause he's learn'd he condescending speaks.
He has only two motive powers,
Action of the stomach and of eyes;
This produc's our bragging and boast,
Our society in their twin-crab lies.

7

Az angyalt oltárképen a művész
Csak a gyomor tájáig festi le;
Azért angyal, onnan mi emberek,
Ah, nem vagyunk egyenlőek vele.

8

El a lángésszel – rontás lényege
Mint Istené, ki rontással teremt.
Nem fér kicsinyesen elrendezett
Földünkre ez sem, ront tehát mindent.
S ha a végetlent érzi a tömeg
És dőlt sorompó van csak körüle,
Megdöbben lelkének legmélyeig
Gyötörvén őt kicsinység érzete.
Annak legjobb minden csak úgy, mint van,
Új békót rá, ha túri, túrje azt.
S ha rég megszenvedett bűn megtestesül
Imádja ostorát a megszokást.
Mért fél egymástól, és önkényesen
Mint börtön őr egymást mért őrizi?
Mért a miljó tűrő ember között
A sok egyes, hogy miljó feledi.

7

The angel in the altar-piece is paint'd
By its good master but down to its trump;
That is why it's angel, from that point,
Oh! we differ from it below our rump.

8

Away with genius! – its essence is
Damaging like God who with it creates.
He finds no place in this infamous Earth,
And everything but deteriorates.
And when the crowd detect infinity
And only wretched bars it will surround,
It will be deeply shock'd within its soul
Because minuteness round him will then haunt.
It is the best for him so as it is,
Let him fetter and suffer it with pain
And if the suffer'd sin will take a shape,
Let him adore its whip, the wont, but fain.
Why fear they each other and why willing
Take care at each other like guard in jail?
And why among a lot of man exist
Much person whom the millions will fail.

9

Oh hiú ember, nyelvedben is
Szemtelen hízelkedel magadnak,
A jót emberségesnek hívod
És embertelen a neve a rossznak.
Hej, pedig fordítva
Sokkal jobban volna.

10

Jól ismerlek hízelgő macskafaj,
Szivedbe húzva lappang a köröm.
Te nem vagy bűnös, ez természeted,
De aki még neked hisz, gyűlölöm.
Hogyan gondolhat benned annyi jót,
Hogy a végetlen sok szép szó után,
Mit elszórsz, szűdben is marad e még
A jóból némi kis salak talán.
Mért nem néz körmöt kérges jobbodon?
Természetétől ilyen mindenik.
Ki jobbjáról leköszörüli azt,
Annak mélyén szívébe rejtezik.

11

A napsugárának hét színe van,
A pénz fényének színe számtalan,
A hír, erény, dicsőség ilyenek. –
Hát a barátság, hon és szerelem?
Kegyves váltó, mely készpénzül megyen,
S végszámadáskor nem kell senkinek.

9

Oh, you vain man in your language, too,
Flatters yourself impudently but strong,
Good you name human integrity
And call correctly cruelty the wrong.
Oh, in inverse manner
It would be much better.

10

I know you well, you flattering cat-tribe,
Your claws are hidden in your heart with bate,
You are not guilty, this your nature is,
But those who will rely on you, I hate:
How can believe someone in you much good,
That after so many good words you strew,
In heart and soul of yours there will remain
Some pieces of the slag of good, a few.
He does not look for your claws on your right.
This is characteristic of them all.
Who will yet grind his claws off his right hand,
His wish for bate will hide in heart at all.

11

Seven colours of sunbeam you can see,
The shades of all money seem much to be,
Virtue, honour and fame are these, indeed. –
And what do friendship, home and love now mean?
A bill only that turns to cash, it's mean,
At last adjustment for these there's no need.

Megmondom e kor embere minő:
 Házasságrontó, szerelemszövő.
 Tanácsban dús, tettben szegény Lázár,
 Ebédhez gyors, éheshez késve jár.
 Halottnál sír, de inségnél siket,
 Más örömén sír, más baján nevet.
 Virágot is csak érdekből nevel,
 Hogy legszebb díszében törhesse el,
 A kis bárányt levágni rendeli,
 De vérét folyini mégsem nézheti.
 Köszönt négy cifra lónak, s hogyha jó
 Isten számaron, megtagadja ő.
 Felrugja az embert, mint az ebet,
 De azt hiszi, hogy mindent jóvá tett,
 Ha öndicsőségére szobrot rak
 Sírjára az egykor felrúgottnak.
 Az emberen mert ember nem segít,
 S ha mégis adja gyér filléreit
 Isten nevében adja, attól vár
 Jutalmat, mit koldus nem adhat már.
 Tál vízben nézi a tengervihart,
 Szinpad diszitményén a regghajnal.
 Valódi vészt nem bírna lelke el,
 Szabadban meg hives szél fú reggel.
 De egy szívemnek mégis vígasza:
 Hogy jobb az ember sohsem is vala.

I will say something on man of our age:
 Adulterous is and makes love for wage.
 He's full of advice, 's Lazarus in act,
 He's fast to lunch, to poor does not react.
 He whines at corpse and is deaf in the needs,
 At gladness cries, on other's woe he sneers.
 He grows the plant only from interest,
 To break it down when it's showing the best,
 And ordered the lamb to slaughter'd be,
 Its flow of blood he's unable to see.
 He bows to state carriage and when God nears
 On donkey, he will refuse Him and sneers.
 He kicks over man like dog, and does think
 That he makes good his well mistaken thing,
 When rais's a statue to his own glory
 To dropped dog in the cemetery.
 Man does nothing, he does not help to man,
 And yet he gives his farthings as a bam
 In name of God and wants prize for his deed
 That paltry coward cannot give, indeed.
 In wash-basin he looks for sea-strom and
 For dawn beyond the scene's colourless rand.
 A true tempest his soul endure not may,
 Outdoors in morn cold wind opens the day.
 My heart has only one solace, you see:
 Better the man, oh! never proved to be.

13

Halovány erényök, halvány bűnök,
Az színlelés csak, nem feláldozás;
Sírnak rajtad, hogyha bajba estél,
Imádkoznak, s cselekedjék más.
De nem is rabolnak vakmerően,
Lopnak csak mosollyal ajkukon,
Nem gyilkolnak férfias nyíltsággal,
Gombostűkkel szurkálnak agyon.
Lennének jók, hogy szerethetném, vagy
Gyűlöltre elég gonoszak,
És becsülni tudnám jóban, rosszban
Erejeért akaratukat.
Míg így undorral köpöm ki őket,
Oly éremlygően lágymelegek,
És kerülöm leverő unalmát
Egyhangú, kicsinyes körüknek.

14

Óh, ne higgye senki, hogy az embert
Szeretem, ha könyörölni lát,
Enmagamnak fájdalmas csak látni
A nyomort a gazdag természet ölén.

13

Their light morality and light evil
Are pretence but immolation not;
They whine for you when you in distress are,
Only pray: let do others a lot.
They do not rob, they are not dare-devils,
Steal only with smile and are not shy,
And do not kill with manful openness,
But with stickpins prick you till you die.
Would they be good to be loved by me or
Would be vile enough so them to hate
And I'd esteem for better for worse their
Will-power and I'd not hesitate.
In this way I spit out them with disgust,
They are mawkish, their softness one fears,
And I will shun the crushing weariness
Of their dull and petty-minded spheres.

14

Oh, let no one think: I will love the man
As he sees that I am merciful,
It is painful but solely to me
To see distress in rich nature's bosom.

15

Ah, a világ egy nagy patkányfogó,
Ki benne van, rést mind hiába kér,
Hogy éljen fel kell falni társait,
A legerősebb végre csak megél.

Ah, a világ pillangógyűjtemény,
Rendezve a szárnyak fénye szerint,
De tú vagyon keresztül minden szűn,
És szárnya nélkül rút hernyó lesz mind.

Ah, a világ gyermeknek jó lehet,
Ki redves fát vesz el csillag helyett,
Én láttam a gyöngyöt még mint könyűt,
És a rubint vércseppnek seb felett.

16

Mi egy embernek bukta? dráma csak,
Bár sírunk rajta, mégis csak mulattat.
És szidjuk a hőst, ha megszabadul,
Hogy elrontá könyekkel vett tráfánkat.

17

Egyetlen egyszer hittem, hogy miattam
Hull szép szemekből részvét harmata,
Megint csalódtam, a nő könnyezett, mert
Vetélytársán szebb főköttő volt.

15

Ah, world itself is one rat-trap at all,
Who sits in it wants for slit but in vain,
If wants to live he has to gorge his mates
And finally the strongest will remain.

Ah, world itself is collection of moths,
Is ruled according to colours of wing,
But stick-pin is pricked through all the hearts,
Wingless they will be worm, are ugly thing.

Ah, world can be but fairly good for child,
Who takes a rotten wood as star that's round,
I saw the lustrous pearl as shining tear
And ruby as blood-drop above a wound.

16

What is the fall of man? It's only play,
We cry for it but it will us entertain.
We scold the hero as he is released,
'Cause mar'd our tear-bought joke, did not it retain.

17

It happen'd only once, I thought the dew of
Compassion falls from bonny eyes for me,
I was disappointed, wept the lady
'Cause her rival had more pretty bonnet.

18

Az ember már mint ember, mitsem ér,
Szintúgy szégyenli nyomorú faját,
Száz címet vesz, lesz mindenféle úr,
De senkit sem csal meg, csak önmagát.

19

Óh szerelem! te édes gyötrelmem te,
Te kétkedő hit, könnyező gyönyör,
Érzem hatalmadat, mely mint varázsfű
Egyszerre gyógyít, és egyszerre öl.

Látom most, milyen dőre, hasztalan vagy,
De jól esik, hogy lelkemben lakál,
Nem is jó ember, aki nem imádott
Eszmét, az ész előtt mely meg nem áll.

Feláldozás, hon, hit, mind ilyen eszmék,
De mégis lelkünk égből hozta le,
És közelebb áll Istenéhez a szív,
Mely mindezeknek volt lakóhelye.

S ha a tapasztalás kiábrándít is,
A megcsalt szív becsében nem veszít,
Szégyelje a lány s a világ, ha oly korcs,
Hogy bé nem tölti szívünk vágyait.

18

The man as man 's worthless merely today,
And is ashamed for his beggarly race,
He fights for ranks, will be some kind of „Sir”,
Betrays no one but himself with wry face.

19

Oh love! you sweet torment, you unconvinced faith,
You tearful ecstasy that breaks our breath,
I felt your power that like a magic herb
At once will cure, at once will put to death.

I see you are how absurd and purposeless,
But pleased me that you dwelt in my soul,
The man's not good man who did not adore yet
A thought that in our mind becomes but fool.

The immolation, home and faith are such thoughts
And yet our soul brought these down from the sky
And heart is much closer to the grand God,
'Cause heart's the site where these saint thoughts should lie.

And when experience will us disenchant,
Deceived heart in its worth will lose nothing,
The maid and world should be ashamed for all these,
So they do not content our heart's longing.

20

Mi vagy te szerelem? tán égi tűz,
Miként hiú göggel dicsekedel.
Por lánya vagy, s felforralt vérünkkel
Mint illat a virággal hervadsz el.

Szerettem én is, s gyakran gondolám,
Ha harminc évvel kedvesem előtt
Meghalnék, s ő mint agg követne csak,
Rokonnak érezné-e lelkem őt?

21

Sokan jutának véginségre már,
Kincset keresvén, ahol semmi sincsen;
Legtöbb örült, szerelmi áldozat,
Vagy az ég titkát kutatá erősen.

Nősültek volna csak meg mindazok,
Szerelmes egy sem volna már s mind józan,
Csak lettek volna pappá mindezek,
Csupán azt néznék, ami a földön van.

22

A lány bűvös növény, virága oly deli,
De elrejtett gyöke méreggel van teli.
A lány tűz, messziről világol, melegít,
Közélről gyilkosan éget vagy megvakít.

20

What are you, love? maybe heavenly hot fire,
You vaunt with pride, you cannot be decent.
You are daughter of ash and with our boil'd blood
You'll fade together with flower as scent.

I also lov'd and me often the thought haunt'd:
I die but thirty years before my dear
And she'd follow me as old confirm'd lady,
I can't feel her as kin to me, I fear.

21

Many a man were left to final need
Looking for jewel, where nothing can be found;
Most of them are mad or victim to love,
Or search'd for some remote heavenly light, sound.

Oh, would they get married without exception,
None of them would be in love but would be sane,
Or would be clergymen the latter ones,
On the ground they would search for things but in vain.

22

Maid is a magic plant, her flower's lustrous,
But her hidden root is certainly poisonous.
Maid's fire that lights from far and gives heat of some kind,
From close she deadly burns or makes you fully blind.

23

Mért nem hervad szívünk is, mint a lány,
Mért oly muló, tartós szerelmünk tárgya?
Nem szűnk hűtlen, de ideálja az –
Vagy hol van, mely mint megbájolt maradna?

Mely első csókján égett, a zománc
Ellebben, mint a puszták délibábja,
S kiábrándult szűnk bájvilág helyett
A puszta sivatagjait imádja?

24

Önzővé szülé a végzet már az embert,
Látkörében mindég ő foglal középhelyt;
S mentől távolabb van valamely tárgy tőle,
Annál halványabbá, kisebbé foly össze.

25

Mit kérsz Istent, ő szóra mitsem ad.
Gúnyúl ragyog jó s rosszra egyaránt.
Véráldozat égett oltárain,
Midőn olykor lejött, mivel megszánt.

Az ég magas! – míg a sohaj felér,
Esővé lesz, s az is, ha földre hull,
A nyomorúság szenvedésitől
Csak a dúsak termése gazdagúl.

23

Why does not fade also our heart like maids,
Why object of our long love is so passing?
Not our heart, its idol is traitorous –
But where is she who would remain enchanting?

The enamel that burnt on her first kiss
Will fade like castles in the air of waste and
Our callous heart will be fond of deserts
Instead of charm's bewitching, marvellous land?

24

The man became selfish, so he's born by blind fate,
In its sphere of vision he is in central state;
And an object lies far from him and lies farther,
It becomes more faded, becomes much more smaller.

25

Don't ask for God, he's unwilling to words,
Scornfully looks at good and wrong you do.
Offering of blood burnt on his altars
When he descend'd 'cause felt pity for you.

Heaven lies high! – till sigh flies up to there
It will be rain and when it gets the ground,
Torments of those who live in pauperdom
Harvest of wealthy will enrich around.

26

El, el, ne lássak emberalakot,
Elutálnám az Istent általa,
Kiről azt mondják, hogy hatod napon
Saját képére embert alkota.

Avagy jobb volt az ember akkoron,
S azóta Istenünk trónról bukott,
Hogy így elnézi, amint ördögök
Bírják a neki szentelt templomot?

Nem, nem, galambból nem lesz keselyű,
Az ember olyan, amilyen volt rég,
Azért mondá az Úr már kezdetben:
Mebántam ím, hogy embert alkoték.

27

A nagy Kopernik csilladgrendszer
Legbiztosabb vezér az égen fent;
Ily biztos rendszer: emberek között
Gaznak, csalártnak tartani mindent.
Gyéren hoz üstököszt a föld s az ég,
S az is ki tudja rendbontó-e még?

26

Away from here, let see no manlike shape
'Cause I would come to hate through it the God,
It's said always that He on the sixth day
To his image create'd the man, a lot.

Maybe the man was better at that time
And since then from his throne the God but fell
And shows forbearance that devil transforms
The church devot'd to Him into the hell?

Oh no! A dove a vulture will not be,
Since man's the same as was in days of yore,
This is why God said already at first:
I rued that I created man before.

27

The stellar system of Copernicus
Is most secure and best guide in the sky;
Such stable system is among the men:
Their truthlessness and all the people lie.
Comet is in the sky but rather rare,
Who knows whether it is a perturber?

28

Ember! Te nagyszerű méregfa,
Környezetedet is megmérgezed,
Im büneidet eltanulja
Leghűségesebb barátod is, – ebed;
S míg jó ruhához hízelegve jő,
A rongyos koldúst megugatja ő.

29

Mit nékem az egész emberiség,
Nem vágom meg miatta ujjamat,
De hívjatok kiirtani, megyek
S kivégezem végül enmagamat.
Hogy újra Isten legyen már az úr,
És éden kertje újra felvirúl.

28

Oh man! You are a grand poison-tree,
You poison your environment around,
Your bad habits will surely acquire
Your most loyal and faithful friend – your hound.
It flatters well the bonny cloth, indeed,
To bark at paltry beggar is its need.

29

What do I care, oh what for whole mankind,
Because of it I will not cut my hand,
But call me fast it to exterminate
And finally I make my life to end.
So God should be the lord above the life:
Garden of Eden will anew revive.

VEGYESEK / MISCELLANEOUS

1. Művészet és természet

Tolong a sokaság, bámul egy képet
Ennél szebbet, mond, még nem szült művészet.
A bámulók közt egy cigány is ott áll,
Napbarnított leányt tartván karánál.
„De hisz te többet érsz ám – mond e képnél,
S ki mostan gúnyol, estve szinte rátér.”

2. Egy kacér hölgyhöz

Mért oly nehéz e szív, hisz aki benne él,
Oly röpké az a nő – oly könnyű mint a szél.

3. Az őszinte ortodox

Tanaink oly szentek, oly valók,
Hogyha Krisztus szállna újra le,
És ellenkezőjét mondaná,
Mint eretnekekkel bánánk vele.

4. A költő és kedvese

Mint sas száll a költő csillagok honába,
Ah, de oly kietlen a hír fényes sugára!
S im, hogy meg ne fagyjon a költő kebel,
Eltakarva híven feltörő szárnyával
Mint ökörszemecskét lopja be magával
A kedves leánykát, kit megénekel.

1. Art and nature

Elbows the crowd and stares there at a painting,
It's said that this art is so fascinating.
Among the wond'ring crowd a gipsy stands and
He takes the arms of slim and sunburnt maid's hand.
“You're much more worthy really than this smearing,
Who mocks you now, will surely change this evening.”

2. To a flirtish lady

Why is this heart so grave, because in it so blithe,
So flitting is the maid – like breeze she is so light.

3. The true orthodox

Our tenets are so saint and so true,
If Christ would descend anew to meet
Us and would say just the opposite,
As sectarian he would be treat'd.

4. The poet and his beloved

The poet like eagle flies to ther stellar state,
Alas! The lustrous beam of fame's so desolate!
Let the poet's bosom not to be freezing,
Let enfold her with his highly ascending wing
And like small jenny wren let him keep with strong link
The lovely maid whom he decently will sing.

5. Petőfi sírján

Nem mondja kiseded síri jel:
E zugban porlik tested el.
És jól van az, mert így a sír,
Amelyen egy hon népe sír
S körülragyogja szellemed,
Egész e honnak keble lett.

* * *

Te a szabadságot megüdvözölted
Még bölcséjében, az viszont neked
Utolsó búcsúzásaként megírta
Ágyúdörgésekkel – sírversedet.

6. Az aradi sírra

Nem néztetek erőst, hogy szolgáljátok,
Ki fényesen majd jutalmazni tud,
Akit szolgáltatok egy árva hon volt,
Im sírotokra emlékkő se jut.

7. Egy mártír sírján

Emléked nincsen és mégis kiáltva
Beszéli, hogy nem élsz, hogy megbukál,
A népszabadság, mely nyög eltiporva,
A bűn, mely ismét emelt fővel jár.

5. On Petőfi's tomb

Oh, no sign of the grave does show:
Your frame is moulder'd down below.
This is correct 'cause so your tomb –
Your nation on it wails in doom
And swarms but round your master mind –
To heart of homeland does remind.

* * *

You greeted and saluted our saint freedom
Still in its birth but as a latest run
It wrote to you as a dolorous farewell
Your epitaph – with thunder of the gun.

6. To the tomb of Arad

You did not take into account to serve it,
The strong who markedly rewards the brave,
You only served your poor and lonely homeland,
And see: no headstone you have on your grave.

7. A martyr's tomb

You have not memory but your tomb tells us:
You live not more, you fail'd and you are wreck'd,
Liberty of the people is oppressed
And crime walks up and down with head erect.

8. Különböző világnézet

Huszárok mennek a falu alatt,
Kitódul a nép, hogy bámulja őket,
Az ifju lelkesülve mond: „Mi kék,
Milyen dicsőség a katonaélet!”
De apja fejkavarva mond: „Be sok
Sujtás, zsinór, mi költség az országnak!”
A lányka meg sohajtva mond: „Be kár,
Hogy mennek, köztük szép legények vannak!”

9. A történeti jog

„Apám! Apám! mond a mágus fia,
Szentségeink között jár egy egér,
Mindent bemocskol, megrág. Tűrjük ezt?
Adj engedelmet és a gaz nem él.” –
„Ne bántsd fiam, azon egérnek már
Nagyapja is azt tette, amit ez,
Kell hogy legyen hozzá magasb joga,
Ilyen merész bűnt másképen nem tesz.”

8. The same from different views

Hussars are riding in the small hamlet,
And people stare at them with pertinent hit,
The youth with ardour says: “It is a fame,
How glorious is soldiers’ life, how splendid!”
Scratching his head his father says: “Alas!
The braids and frogs are only charge for homeland!”
The maid but sighs with moan: “What a pity!
They go away with nice lads in the whole band!”

9. The historic right

“Oh, my father!” – the son of magus said,
“A mouse is there among our sacraments,
It stains all, nibbles. Do we tolerate?
Permit to kill it for the detriments.” –
“Don’t insult it, my son, the grandfather
Of it long time ago did so the same,
To do this it must have uncommon right
To commit this and boldly play its game.”

10. Hit és tudás

„Szörnyű rablás történt, óh mesterem,
Mond Isis papjához ifju segéde,
Én is hibáztam, ah, de megbocsáss,
Mert így jövék csak az átkos merényre.
Fölemelém a leplet, embernek
Érintni, melyet tilt hitünk törvénye,
Mely a legszentebb szentséget fedí,
És mely előtt hittel hull a nép térdre.
Elcsábított a dőre tudni vágy,
De óh mit láttam, semmi sincs alatta.”
„Hallgass fiam, mond a pap, ép azért
Mindenki amit hisz, ott feltalálja.”

11. A mester és a tanítvány

„Mester! Taníts, taníts meg festeni,
Képében a napot megdicsőítem.”
„Én, mond a mester, hogyha árnyait
Bírom ellesni, azzal is beérem.”

12. Közönséges ember

Világra lett, nőszült és elvesze,
Ezért kár volt emberré lennie.

10. Faith and knowledge

“My master, dreadful plunder came to pass,” –
The young assistant told to Isis’ saint priest,
I also was at fault but forgive me,
I could detect the accurs’d attempt at least.
I rais’d the holy veil though as to law
Of our old faith it’s not permitted to me
Because it hides the saintest sacrament,
In front of it believer falls on his knee.
The crazy craving for knowledge pervert’d,
Alas! I saw nothing there the veil behind.”
„Silence, my son! It is but true because
Believer, oh what he believes there will find.”

11. The master and the student

“Oh, master! teach me, teach me how to paint,
In that painting I’ll glorify our hot sun.”
“If I could watch”, the master says, “its shades,
I’d be content with it, this would be my fun.”

12. The common man

He’s born, was mated and perish’d at last,
It’s a pity to turn to man so fast.

13. Próza és Poézis

Csodálsz a virágnak színeit,
Imádod a lányt eszménykép gyanánt,
Fellelkesülsz a nagyság szavaira,
Költő vagy, minden hétköznapi bánt.
S mégis, ha a virágnak gyökere
Nem lenne földben, hervadna korán,
Ha a prózába sohse szállna le,
Nem lenne oly virágzó a leány.
S midőn a szónok úgy fellekesít,
Előbb már odahaza jóllakott. –
Igy jár karöltve eszmény és göröngy,
Nem szabad azt széjjelszakítanod.

14. Egy hölgyhöz

Most látom, mily erősen
Valál szivembe nőve,
Amint kiléptél onnan,
Utánad foly ki vére.

15. Egy barátomhoz

A hernyóból lesz mindég tünde lepke,
S te nagy szellem, filiszterré lehetsz-e?

13. Prose and Poesy

You always wonder the flowers' colours,
Like paragon you so adore the maid,
To words of grandness exalted you are,
And as poet dullness will irritate.
And yet, if flower would not have a root
In ground, it sould suffer from withering,
If she would never descend to the prose,
The maid would never be so flourishing.
Oh, when the speaker will you so inflame,
At home enough had, will not hang his heart. –
Ideal walks together with the glebe,
You dare not this common pair pull apart.

14. To a lady

I see how strong you grow in
My heart as deep as you may,
As you step out from this place
Then my blood will flow away.

15. To one of my friends

The worms produce all butterflies that will shine,
And you, grand mind, say: whould you be philistine?

16. Ki a hibás?

Játék gyanánt veszed a férfi szíveket,
Látom játék nélkül a gyermek nem lehet.
Az álgöngy játéknál egyéb mi lenne más?
Most ítéljétek meg, ki köztünk a hibás.

17. Leányálom

Szőlőtő az agg szülő, mellette meg
A jó fiú mint védő támasz áll;
Ámde a szőlőnek sűgár is kell –
S ezt szerető menyében talál.

18. Metamorfózis

Midőn a lányka csak menyasszony,
Még csupa menny az egész asszony,
Későbbem amint lesz menyecske,
Fogyton fogy a menny s lesz menyecske,
Míg végkép el nem fogy a menny lassan
S csak az asszony marad meg pusztán.

(Lefordíthatatlan szójáték; a fordító megjegyzése)

16. Who is to blame?

You take always the heart of all the men as toy,
I know in lack of it, so cannot live a boy.
The faked gem: it is a toy, it is the same;
Now you can undoubtedly judge, who is to blame.

17. Girl's dream

A vine-stock is the old parent, by his side
There his son stands as a safe supporter;
But beam's also necessary for grape-vine –
She is his daughter-in-law who stands there.

18. Metamorphosis

When maid is only bride, not woman,
The whole figure is like the heaven,
And when she turns to wifie, so that
Heaven shrinks and will be heavenlet,
And when there will be no more heaven,
She remains but merely, the woman.

(untranslatable pun; translator's note)

19. Egy zsarnok sírjára

Követ sírjára, hisz nem nőne ott virág,
Mi könnyhullás frissítené azt fel?
Mindenkit illet egy-egy rész könnyű,
Ő részét még élteben költé el.

20. Nép szava

A nép szava fenyítő üstökös,
Feltűnik olykor – elhalaványúl.
Kigúnyolják, – de egyszer visszatér
S kihányja a földet sarkaiból.

21. A szabadságháború

Mint villámlás valál, fényes, rövid.
Nem tudni honnan, nem tudni hová,
Azt sem tudnók, voltál-e igazán?
Ha a rom, mit hagyál, nem mondaná.

19. To a tyrant's tomb

Throw stone to his tomb 'cause there no flower springs up,
What kind of fall of tears would it revive?
A part of tears is due to everyone,
He spent his share already in his life.

20. People's word

The word of people is luring comet,
Sometimes occurs – sometimes it's growing dim.
It is mocked – but once it will return,
Tips out the Earth – a new balance to win.

21. The fight for freedom

Like thunderbolt you were so light, so short.
It is not known from where and to what place,
We could not know whether you existed
If ruin you left would not display your face.

22. Költő és szabadság

Nap a szabadság, nincs nélküle élet
És nincs öröm, hová nem néz be,
Arany zománcot von a pórgunyhóra,
Meg a magas kastélyfedélre.

És hold a költő, mely, ha az éj eljő,
Még egy sugárt hoz el magával,
Zálog gyanánt, hogy a nap még nem halt meg,
Hogy eljő még a véres hajnal.

23. Honfibú

Nem volna életemben bánatos perc,
Nem volna szűmben néma fájdalom,
Ha lelkemből kihalna drága képed,
Ha sorsodat nem érezném, óh hon!
S mégis, e bú is ha kiszakadna
Szűmből, elhagyna minden örömem,
Hisz e szentelt bűn kívül más örökség
Bukott hazámtól nem maradt nekem.

22. Poet and freedom

Freedom's the sun itself, it is the life-source,
Where calls on, it the happiness meets,
It forms a golden coat on villain's shanty
And on the high, dented country-seats.

Poet's the moon itself and when the night comes
It brings one more a beam as firm pawn:
That sun is still living, did not disappear,
Will follow still the sanguineous dawn.

23. Patriotic grief

In my life would not be a sorrowful hour
And would not be in my heart wordless grief,
When from my soul your dear image would die off
And when your fate, oh homeland, I would leave.
If this sorrow would lose contact with my heart,
I'd be enforced without gladness to be,
Because without this holy grief from my home
Other estate did not remain to me.

24. D. I. M. Grnő sírjára

Mindig mások javára fáradsál,
Mindig csak másoknak kedvéért éltél,
Ha megkivántad már a pihenést
Meg kell nyugodnunk, hogy sírodba tértél.
De aki már úgy elkényeztetél,
Az első búnál, melyet most okoztál,
Bár tudjuk, sírod néked mennyet ad,
Te is elnézed, hogy szemünkben könny áll.

25. Sírjánál ugyanannak

Szeretted egykor e csendes helyet,
Mely pusztaság volt, mostan kert gyanánt áll,
Szeretted gyermekid, s körülötted
Kigyult megannyi békés házi oltár.

Most árnyában virágos fáidnak
Hamvaid édesebben pihenhetnek,
Emléket meg magadnak alkotál
Hálás szívében kedves gyermekeknek.

S míg napfény és árnyék rend sírodon,
Gyümölcsfa áll, virágot hord a szellet,
Míg köztünk szeretet s egység lakik,
Nálunk mulat, s virraszt felettünk lelked.

24. To the tomb of Countess D. I. M.

You work'd always in favour of others,
To live for sake of all others you were brave,
So when you strongly wish'd to have a rest,
We have to note that you retir'd to your grave.
You always overindulg'd us for long,
This is the first sorrow that our heart so fears,
We know your tomb will give you the heaven,
You also have to shut your eyes to our tears.

25. At the tomb of the same

In olden times you loved this quiet place,
It was desert and now it serves as bower,
You loved your children and around yourself
The flame of home altars went up and higher.

Now in the shade of your flowering trees,
Mortal remains of yours will have final rest,
Your memory was creat'd by yourself
In grateful heart of children, this is there best.

While sunshine and shades float above your grave,
The trees are full of fruit and wafts the light air,
Among us love and unity prevail,
Your soul will guard us and makes our life lighter.

26. Egy papra

Ki mondja, hogy nem vagy jó pásztor felüled,
Hisz szalmán tartod a nyájt s mégis jól fejed.

27. Hivatlan párthiv

Nekünk vágyol szolgálni, mondod. Kérlek
Ha ez való, ne tarts velünk, de vélek.

28. Megvesztegethetetlen

Rád bizton számolunk, hogy pártunkon leszesz,
Oly árut mint te, tán csak senki meg nem vesz.

29. Egy demagóghoz

Mint új Mózes hozod pusztákra népedet;
Szép szóval tartod azt az ó manna helyett,
Elhalt Mózes, de a népé lett Kanahán;
Célt csak te érsz, a nép elveszhet a pusztán.

30. Egy nagyravágyóhoz

Fényes útat választál magadnak,
Legfényesebbek a legsárosabbak.

26. To a priest

Who says that you are not a good shepherd; it's true,
Who feeds your herd with straw but milks it well, he's you.

27. Unbidden loyalist

You want to serve our case, you say. Be so kind
To neglect us and turn toward them your mind.

28. The man of integrity

We say for certain that you will be at our side,
An article like you, oh no one wants to hide.

29. To a demagogue

Like new Moses you bring your folk into the waste;
You keep it by fair words, it can't the manna taste.
Moses died, folk will the Land of Promise relish;
Reach the goal but you, in waste the folk may perish.

30. To an ambitious man

Oh, you chose for you a way that is bright,
Brightest ones are greasy and are not light.

31. Helyes súlyarány

Ha kar kell, szívesen látom a tömeget,
Ha ész kell, szívesen fogadjon engemet.

32. Dicsőség és gyalázat

Ha milliókat meghódoltatál,
Dicsedre még nem szolgál néked az,
Csak arról tesz tanúságot, minő
Hitvány volt a tömeg és milyen gaz.

33. Kormányzási ildom

Dicsekedel, hogy száz elem között
Mi ildomos békét tartasz te fel.
Egy rész bakban van, más fegyverben áll,
Amaz a veretett, emez meg ver.

34. A megtért

Hazád sorsát sötét színnel festetted,
Egy kegysugár hullt rád – derül, úgy érzed.

31. Correct weight ratio

When arm's needed, the crowd I cordially see,
When mind's needed, it must take cordially me.

32. Honour and dishonour

If you the millions did subjugate,
It's not honour to you how did you it,
But bears the witness to the fact that how
Infamous was the crowd and how sordid.

33. Governmental seemliness

You swagger that among hundred fellows
How proper is, you maintain there, the peace.
This 's tied to whipping post, that stands in arms,
The first is wallopped and this him beats.

34. The converted

You paint'd the fate of homeland in a dark shade,
A beam of grace you got – and feel it will fade.

35. Nagyok eszköze

Az a hasáb, mely Huszt elégeté,
Egyetlen eszmét sem tett semmivé.
S számára még dicsőség sem jutott,
Ki felhasználta, hogy szétporladott
Hitvány hamvát lábával rugta szét,
S a szél elhordta jótevőn nevét.

36. Az entuziaszta

Mégy hát te is, előre! jelszavad,
Már úti terved kész, csak egy baja,
Beszédedben még forr a gőzkazán,
Egyet nem tudsz még: merre és hova.

37. Rögtönző

Nagy vagy, ha önmagát legyőzni nagygyá tesz:
Művednek része mind egymás bakója lesz.

38. Filiszter

Nem vagytok hidegek, nem vagytok melegek,
Még epigramma sem telik belóletek.

35. Means of the mighty

The billet on which Husz was burnt alive
Did not destroy all ideas in size.
The executioner, oh, he did get
No extolment for burning that billet
And for kicking the ashes far and wide –
The wind honestly blew his name aside.

36. The enthusiast

You also go, your slogan is: ahead!
The route is clear yet one trouble is there,
In speech of yours the boiler is yet hot,
One thing you do not know: to what and where.

37. Improviser

You are so great if you are made by self-restraint:
Parts of your works kill each other, become but faint.

38. Philistine

You are not cold, you are not warm, you are not men,
You are unable to create an epigram.

Útravaló verseimmel

Sokat, sokat értem már életemben,
Tömerdek bút küldött reám az ég,
De hála Isten! A sors éjjelében
Ragyogó csillagom is volt elég.

Érinte elválás, halálnak árnya
Majd újra édes emlék ringatott,
S feláldozó rokon szívet talála
Kietlenben a bús elhagyott.

Hittem, kétkedtem, vágytam és lemondtam,
Mosolygtam, sírtam, multon és jövőn,
Tündérek játsztak vélem napsugárban,
Kisértetekkel jártam sírmezőn.

Sokan szerettek és sokat szerettem,
Bántottak is, de szűmben nem maradt
Fulánk. Baráti serleggel nevettem
És más ha sírt, szememből könny fakadt.

Láttam lezúgni nagy napok viharját,
Dicsőség, börtön ismerős velem,
Ha napsugár avagy villám futá át
E szívet, elzengé azt énekem.

Elzengte akaratlan mint madárka,
Kit nem kérdünk, ha dall, mit éreze,
Nem kérdik, az ősz búcsúzó avarja
Miért halvány, piros vagy fekete.

Instructions with my rhymes

I have been through so much, too much, it is late,
I was overwhelm'd by grief from above,
But thanks to almighty God! In night of fate
I had a lot of shining stars enough.

The shades of death and parting disturb'd my life,
Then sweet remembrance flatter'd me again,
The sad abandon'd soul found there alive
An unselfish heart and want'd there remain.

I believ'd, doubted, desir'd without mean,
I smiled and cried on past and times to come
And elfies played with me in shining sunbeam,
I walk'd with ghosts on graves without a fun.

Many loved me and I many a man loved,
I was injur'd but stings I did not feel,
In my hand was fraternal cup and I laugh'd,
Others when cried, my eyes were full of tear.

I saw the raging storm of historic days,
The glory and the jail are known to me,
My heart but felt the thunder and the sun-rays
And all these lights in my songs have to be.

These unthinkingly chanted like a birdling
That is not ask'd when singing what it feels,
It is not ask'd that forest-floor when parting
Why turns to pale or red or black in breeze.

Csak azt hallgatják, hódító-e hangja,
Csak azt nézik, ragyog-é a levél,
Ki gondol a madárra és a fára,
Ki a költőre, hogy mi sorsban él?

Ez a dicsőség! Óh hideg, hideg kép!
Életrózsáinkból halálfüzér,
Küzdőterre érte, óh, szívem sohsem lép,
Mint a madár, az őszi lomb se kér.

De jól esik tudnom, nem a sikamló,
Út az utam, mely semmiségbe vész,
És felsohajtanom, veszhet már a kagyló,
A drága gyöngy, mely élni fog, ha kész.

Óh, bár gyöngy lenne mindenik dalocskám,
Fényt hintve arra, kit megénekel,
Nézné irigyen a tömeg, csodálván
A fényt, mit költő választottja lel.

Csak ők tudják, kikhez dalom beszéle,
Mit tűr a kagyló, mely gyöngyöt terem,
Csak ők érezzék, – míg reng dalom fénye –
Körülöttük zokogni szellemem.

S ha nem lesz már, ki vélem sírt és örüle,
Ha nem lesz már többé kit érdekel:
Vajjon, hol e dalt ily módon elzengje,
Min ment keresztül a költő kebel;

Mert nem ha újat mond, ér szívhez a dal,
Csak hogyha azt, mi benne szűnyadoz,
Életre költi, vágynkkal áthat,
Mosolyt a kedvnek, bának könnyt ha hoz.

It is watch'd only that its voice winning be,
It is watch'd only that leaves do coruscate,
Who thinks of bird and who thinks of the old tree
And who thinks of poet and of his fate?

This is glory! Oh, this scene is rather cold!
A death-garland made of our rose of life,
To step to lists my heart will never so bold,
With it like bird and leaves my heart won't strive.

It is but good to feel that my way is well,
Avoids nothingness, is not slippery,
It's good to sigh that may perish the pearl shell,
The pearl will live when it will be ready.

I wish that all my tiny songs were such pearls
That throws the light upon who sings of these,
All would be envious of him, boys and girls,
And of the light that he will find and feels.

Just they will know to whom I sang, the good and wrong,
What bears a shell where you the pearl will find,
Just they should feel – while shines the light of my song
– Around them when begins to sob my mind.

If won't be more who with me cried and was pleased,
If won't be more whom it will interest:
What did poet's bosom endure till it ceased,
To sing his rhyme as he could do the best;

If song does not say that's new and does not reach
The soul, its internal essence will leave,
It will revive them and their thirst with its speech,
And will bring smile to mood and tears to grief.

E dőre könyvből is csak úgy lesz ének. –
Vegyen hát minden, ami illet
Borágot, rózsát vagy ciprust füzérnek,
Vegyen ha szíve dallal van teli.

És míg öröm, bú, hit, meg kétkedés lesz,
Tél és tavasz, ifjúság, szerelem,
Míg szent eszmékért ember harcol, érez,
Mindebből osztályrész jutand nekem.

This modest book will be a song in this way. –
Let take then all to win the legal share,
Vine-branch or rose or cypress free of dismay,
Let take if their heart is full of song there.

Till joy and grief and faith and mistrust will be,
Winter and spring and youth and love prevail,
Till man will fight for holy thoughts in high glee,
I'll have my share and I will not bewail.

A MADÁCH KÖNYVTÁR – ÚJ FOLYAM EDDIG MEGJELENT KÖTETEI

1. I. Madách Szimpózium	1995	39. Kálnay Nándor: Csesztve község...		25. VIII. Madách Szimpózium		61. Madácsy Piroska: A Tragédia üzenete a franciáknak	
2. II. Madách Szimpózium	1996	40. Madách Aladár művei. II. Próza	2005	26. Madách Aladár művei. I. Versek	2002	62. Имре Мадач: Човекова трагедија	2009
3. Fráter Erzsébet emlékezete I.		41. Horánszky Nándor: Az alsósztrégovai Madách-síremlék		27. IX. Madách Szimpózium			
4. Imre Madách: Le manusheski tragedija		42. XII. Madách Szimpózium		28. Imre Madách: A Traxedia do Home		63. Lisznyai Kálmán válogatott versei	
5. III. Madách Szimpózium		43. Enyedi Sándor: Az ember tragédiája		29. Enyedi Sándor: Az e. t. bemutatói I.		64. XVI. Madách Szimpózium	
6. Balogh Károly: Gyermekkorom emlékei		44. Imre Madách: Die Tragödie des Menschen (H. Thurn)		30. X. Madách Szimpózium	2003	65. Pollák Miksa: Madách Imre és a Biblia	
7. Nagyné Nemes Györgyi–Andor Csaba: Madách Imre rajzai és festményei	1997	45. Radó György–Andor Csaba: Madách Imre életrajzi krónika	2006	31. Imre Madách: Moses (angol fordítás)		66. XVII. Madách Szimpózium	2010
8. IV. Madách Szimpózium		46. Madách Imre: Reformkori drámák. (M. I. művei II.)		32. Bódi Györgyné: A legújabb Madách-irodalom (1993–2003)	2004	67. Blaskó Gábor: M. I. „Az e. t.” c. művének magyar nyelvű kiadásai	
9. Andor Csaba: Ismeretlen epizódok Madách életéből	1998	47. Bárdos Dávid: Madách Imre beszéde		33. L. Kiss Ibolya: Erzsébet tekintetes asszony		68. Andor Csaba: Utolsó szerelem. Madách és Borka	
10. Andor Csaba: M. I. és Veres Pálné		48. XIII. Madách Szimpózium		34. Becker Hugó: Madách Imre életrajza		69. Madách Imre: A Tragédia dalai / Lucifer	2011
11. V. Madách Szimpózium		49. T. Pataki László: Kit szerettél, Ádám?		35. XI. Madách Szimpózium		70. Tragédia-átfordítások Karinthy Frigyes írásaiban	
12. Fejér László: Az e. t. bemutatói	1999	50. Imre Madách: Die Tragödie des Menschen. Textbuch von Kriszti(na) Horváth		36. Árpás Károly: Egy Madách-beszéd elemzése		71. XVIII. Madách Szimpózium	
13. Madách Imre: Az ember tragédiája. I. Főszöveg		51. Emerici Madách: Tragoedia Hominis		37. Madách Imre: Zsengék. (M. I. művei I.)			
14. Madách Imre: Az ember tragédiája. II. Szövegváltozatok, kommentárok		52. Imre Madách: La tragedia del hombre		38. Papp-Szász Lajosné: Két Szontagh-életrajz			
15. I. Fráter Erzsébet Szimpózium		53. XIV. Madách Szimpózium	2007				
16. VI. Madách Szimpózium		54. Andor Csaba: A siker éve: 1861					
17. Imre Madách: Di tragedye funem	2000	55. Madách Imre: Átdolgozott drámák. (M. I. művei III.)					
18. Majthényi Anna levelezése		56. Varga Magdolna: Körök és koszorúk	2008				
19. Komjáthy Anzelm: Önéletírás		57. Máté Zsuzsanna–Bene Kálmán: Madách Imre lírája...					
20. VII. Madách Szimpózium		58. XV. Madách Szimpózium					
21. Imre Madách: Tragedy of the Man		59. Andor Csaba: Madách-tanulmányok					
22. Fráter Erzsébet emlékezete II.	2001	60. Enyedi Sándor: A Tragédia a színpadon					
23. II. Fráter Erzsébet Szimpózium							
24. Bárdos József: Szabadon bűn és erény közt							

72. Borsody Miklós: A philosophia mint ön- álló tudomány, s annak feladata		84. Madách Imre: Az ember tragédiája (M. I. művei V.)	
73. Katalin Podmaniczky: La réception de la <i>Tragédie de l'homme d'Imre Madách</i> dans le monde germanophone		85. Madácsy Piroska: Magyar szellem euró- pai vonzaskörben	
74. Andor Csaba: Madách korai szerelmei	201 2	86. Csongrády Béla: „Remény a csillag...” 87. Madách Imre levelezése (M. I. művei VI.)	
75. Kozocsa Sándor: Madách: Az ember tragédiája. Műbibliográfia		88. Andor Csaba: M. I. és Veres Pálné	201 5
76. XIX. Madách Szimpózium		89. XXII. Madách Szimpózium	
77. Madách Imre: A „nagy mű” árnyékában (M. I. művei IV.)		90. Tolnai Vilmos: Madách-filológia	
78. XX. Madách Szimpózium	201 3	91. Harsányi Zsolt: Ember, küzdj!... I. k.	201 6
79. Andor Csaba: Első szerelem. Madách és Fanni		92. Andor Csaba: Bevezetés a Madách- kutatásba	
80. Imre Madách: La tragedia del hombre		93. XXIII. Madách Szimpózium	
81. Máté Zsuzsanna: A bölcsélet átlényegü- lése esztétikumká...		94. Bárdos József: Végetlen a tér, mely munkára hív	
82. XXI. Madách Szimpózium	201 4	95. Zsuzsanna Máté: Transformations of Literary Texts	
83. Radó György–Andor Csaba: Az ember tragédiája a világ nyelvein			

Megköszönjük, ha személyi jövedelemadója 1%-ával támogatja a Madách Irodalmi Társaság további működését, és kiadványainak megjelentetését.

Adószámunk: 18066452-1-06

Címünk: 6720 Szeged, Dóm tér 1–4.

Számlánk: Madách Irodalmi Társaság, 16200106-00118853

www.madach.hu